

Petri Shemeikan elämäntarina.

(Petri Shemeikan hautapatsaan paljastustilaisuudessa pidetty paljastuspuhe).

Yli satakymmenen vuotta sitten syntyi Shemeikan pienessä erämaakylässä Suistamon pitäjän koilliskulmalla, kylän toisessa suuressa savupirtissä poikanen, nimeltä Petri. Kylässä olikin vain kaksi taloa, joita molempia asui Shemeikan suku. Suku oli jakaantunut kahteen haaraan jo pari miespolvea aikaisemmin. Kantatalo lienee ollut jo ensimmäisten kylän paikalle saapuneiden Shemeikain rakennuttama. Kylän paikka on todennäköisesti ollut aulio, niinkuin seutu on laajalti vielä nykyään erämaista ja vähän asuttua. Shemeikan ensimmäiset asukkaat saapuivat verraten kaukaa näiden seutujen ulkopuolelta, pohjoisesta, Homantsin ja Suomen rajan takaa, Pohjois-Aunuksen länsilaidoilta. Kun asutus yleensä Suomen Karjalaan ja rajan taaksekin levisi etelästä tai osittain länsisuunnassa, on se tässä poikkeustapauksessa kulkenut päinvastasta suuntaa. Jostakin sukutarinan selittämistä syystä lähti kylän kantaisä Porajärven Himolan pogostaan kuuluvasta Lupasalmen kylästä samoamaan etelään päin ja löysi Suistamon, Korpiselän ja Suojärven pitäjän kulmauksesta mielestään kylliksi rauhaisen ja eristetyt palkan suo- ja korpirantaisen ylä-Ruodausjärven itärannalla. Kalavesiä oli paljon, konttoiden ja muun metsäriistan oleskelupaikkoja laajalti ja ennen kaikkea rauhaa. Varmaan tässä suvun saapumisessa kuvastuu eräs koko Suomen suvun muinaisista luonteenominaisuuksista. Se näkyy myös Shemeikan suvusta ja sen tulelme näkemään myös sen miehen elämästä ja luonteesta, josta tässä erityisesti puhumme. Suuren, yksinäisen erämaan rauhan hakeminen, rauhan etsiminen häiritsevältä ympäristöltä ja ehkä myöskin omalta itseltään — se johtaa useitakin näistä väkevästä urhoista, jotka eivät suinkaan itse korven valtoja pelänneet eikä karua luontoa.

Kantaisä lienee muuttanut Shemeikkaan noin seitsemän miespolvea sitten eli pyöreän luvun noin 200 vuotta takaperin, siis 1700 luvun alkupuolella. Kohta niiden vuosien jälkeisiltä ajoilta on se Shemeikan kylän toinen vanha savupirtti, joka on saatettu Suistamon kirkonkylään paikallismuseoksi, joten se saattaa olla juuri kylän ensimmäinen savupirtti.

Kantaisä oli joko Semana tai Miikkali, todennäköisemmin Semana, koska tästä nimestä arvellaan juuri Shemeikka-nimen muodostuneen; kahta ensimmäistä miespolvea ei kuitenkaan vielä nimetty Shemeikka-nimellä, vaan oli suvun alkunimenä Hoshkonen. Ensimmäisen Shemeikan pojan nimi oli Hilippa, ja tällä oli kaksi poikaa, Jaakko ja Iivana. Näistä pojista suku jakaantui kahteen haaraan, ja niitä jo kirkonkirjoissakin nimitettiin Shemagineiksi, siis Shemeikoiksi.

Jaakosta tuli kolme poikaa, jotka, niinkuin aikaisemmatkin polvet, olivat rohkeita metsämiehiä ja myös loitsijoita ja tletoniekkvoja, ehkäpä laulajiaakin. Iivanasta tuli kaksi poikaa, toinen isänniminen ja toinen Ondrei. Ondrei eli lähes satavuotiseksi ja taisi laulaa sekä loitsia. Iivana oli hintelä eikä elänyt kauan. Mutta hänellä

oli viisi poikaa ja näistä kaikista tuli isänsä tapaan metsämiehiä tai laulajia.

Yksi näistä pojista oli se Pedri-poikanen, josta olemme alussa maininneet. Toisten kirkonkirjojen mukaan hän syntyi v. 1825 ja toisten taas v. 1821 toukokuun lopulla. Kun viimeksimainittu ajanmääräys on tarkempi ja esiintyy kahdessa paikassa, on se varmaan oikeampi, ja niin on siis nyt kulunut täsmälleen 114 vuotta Petri Iivananpoika Shemeikan syntymästä.

Poikanen oli tarkoin isänsä tapainen, tavallista jämeämpi ja juurevampi, luonteeltaan vähän puhuva ja itseensä sulkeutunut, ehkä nuoruudessaan pohjaltaan ujo. Isänsä, sukunsa elossa olevien vanhain tietoja ja taitoja hän tarkoin kuunteli ja oppi. Hänestä tuli myös vankka ja peloton metsämies, joka korkeaksi ehtineen elämänsä varrella kerkisi kaataa metsän jaloriistaa aina „riihen täydeltä”, kuten hän itse epämääräisesti määritteli.

Karjalaisen asutuksen myötä etelästä pohjoiseen kulki myös vanha runo, vanha muistelu menneistä ajoista, entisten aikojen suurista, ehkä kaukaisistakin tapauksista, jotka painuivat paremmin mieleen ja pysyivät helpommin muistissa runon ja sen laulemisen muodossa. „Jotta minä niitä äsken muistelsin ja laulelsin, kun sana paremmin sanaan päätisi, lause lauseeseen”, sanoi eräs vanha runon muisteltaja, ja se mielestäni hyvin kuvaa runomittaisen muistelun arvoa. Sen rinnalla viljeltiin loitsua, luonnonvoimien nostattelua, elämän syntyjen syvien etsimistä ja niiden ilmoille saattamista, jotta niiden avulla luonto ja elämänvoimat paremmin saataisiin taivutetuksi ihmisen tahtoon ja palvelukseen. Luonto tahdottiin lumota, ja se kävi parhaiten päinsä, kun tiedettiin synnyttävät, asiain alkujuuret.

Nämä vanhat taidot ja laulut kulkivat asutuksen myötä Raja-Karjalankin salomaille. Ja niistä tuli henkinen voima Shemeikkaan yksinäiseläjille, joita joka hetki uhkasi korven uho, syksyn halla, kontion uskallisuus ja leivän vähyys. Ne olivat aseita elämäntaistelussa ja samalla myös sen helpotus ja kaunistus.

Mitä arvaamattomia arvoja tässä itsetiedottomassa hengen viljelyksessä piili Suomen kansan vastaiselle sivistyselämälle — sitähän eivät saattaneet täysin arvata vielä nekään suomalaiset uranuurtajamiehet, jotka ensinnä lähtivät vanhan runon polkuja taivaltamaan. Lönnrot, suuri Kalevalamme kokooja, ei varsinaisesti joutunut Raja-Karjalan runomaille. Hän samosi ja teki ikimuistettavan työn Vienan ja pohjoisten alueiden runojen löytämisessä. Mutta hänen suuri ja uskollinen oppilaansa, tärkein apumiehensä vanhan runon kokoamisessa, Daniel Emanuel Europaeus, löysi jo nämä eteläisemmätkin runomaat, Raja-Karjalan salot. Ensimmäinen Kalevala, n.s. vanha Kalevala, ilmestyi talvella 1835. Europaeus saapui Raja-Karjalaan ensimmäiselle matkalle 1845, laulattaen silloin Sotkiaisia Loimolassa. Silloin lienee hän jo käynyt Shemeikkassakin, mutta ei sillä kertaa saanut paljon laulattua. Mutta seuraavana vuonna,

1846, kolmannella runonkeruumatkallaan, saapui hän uudestaan Shemeikkaan, viipyi siellä kauemmin ja sai jo laulattaa useampia runontaitajia.

Silloin hän tietävästi tapasi myös tässä muistellemamme miehen, Petri Iivananpoika Shemeikan.

Tämä oli silloin 25-vuotias. Kun seuraava, suurempi Kalevalan laitos, nykyinen Kalevalamme, ilmestyi Lönnrotin toimittamana kolmea vuotta myöhemmin ja kun siihen suurimmat lisäykset aiheuttivat juuri Europaueksen tuomat ainekset, on otaksuttavaa, että joku säe tai vaikutus tuli nykyiseen Kalevalaamme 25-vuotiaalta Petri Iivananpoika Shemeikaltakin.

Siten saattaa hänkin kuulua „Kalevan laulaajiin”.

Petri Iivananpoika Shemeikka eli lyhyemmin sanottuna Shemeikan Petriä saivat sittemmin laulattaa ja puhutteluttaa monet muut runon kerääjät ja Karjalan kävijät. He ovat myös hänestä paljon kirjoittaneet. Lopummalla ikää sai Petri käydä parilla suurilla laulujuhllakin, nim. Sortavalan ensimmäisillä laulujuhllilla 1896 ja Helsingin laulujuhllilla 1900, muutamien muiden seuran huomattavampain runolaulajain ja kanteleensoittajain kanssa.

Tästä kaikesta vähitellen koituvasta huomiosta huolimatta oli Petri vaatimaton ja yksinäinen. Voitanee sanoa, että henkilökohtaisetkin mielihänsänsä hän mieluummin ilmaisi joissakuissa laulamaansa runojen lempisäkeissä.

Hänen lukuisat asuinpaikkojensa muutokset ovat ehkä monesta olleet oudostuttavia. Voihan sanoa, että niissä on ollut yritteliäämmän nuoremman polvenkin tahtoa. Mutta ehkäpä hän niidenkin avulla etsi yhä suurempaa yksinäisyyttä ja rauhaa. Ehkäpä hän niidenkin avulla pyrki yhä lähemmälle suurta luontoa — hänen todellista ystävänsä — ja yhä suurempaan eheyteen itsensä kanssa. Ehkäpä tässä etsinnässä oli eräs hänen elämänsä suurimpia voimia.

Nyt on hän saanut levon. Rauhaisasti humisevat hongat hänen hautansa yllä. Tuodittavasti laineet lyövät hänen lepopaikkaniemekkeensä rantamiin. Kuinka suuri onkaan luonnon salaperäinen, sopusointuinen rauha!

Tämän suuren rauhan keskellä, tämän suuren rauhan miehen, luonnon salaisuuksien tavoittajan ja sen monien voimien voittajan — laulajan ja tietäjän — haudalle on Karjalan Sivistysseura tahtonut pystyttää tämän muistomerkinsä.

I i v o H ä r k ö n e n .

Sortavalan laulujuhllilla paljastettu runolaulajapatsas, Sortavalan seurahuonepuistikoon pystytetty, taiteilija Alpo Sailon luomus, jonka peruspiirteet on otettu Petri Shemeikan jyrävästä olemuksesta.

— Kuollut suomensukuinen kirjailija. Heinäkuun 22 p:nä kuoli Kööpenhaminassa suomalaissyntyinen, Ruotsin salosuomalaisiin kuuluva kirjailija *Fredrik Persson-Korpinen*. Hän syntyi Värmlannissa Ruotsissa huhtik. 16 p:nä 1880. Hän kirjoitti lukuisia romaaneja ruotsinkielellä Ruotsin salosuomalaisten elämästä, joista toiset käsikirjoituksesta suomennettuina julkaistiin ensi kerran suomeksi Suomessa. Hartaana Suomen-ystävänä kävi hän Suomessa v. 1927. Matkansa jälkeen hän silloin tällöin avusti kirjoituksillaan meidänkin lehteämme, silloista Toukomiestä.

— »Ruotsin »maatalousapostoli» *P. J. Rösiö* kuoli Jönköpingissä elok. 20 p:nä.